

نگاهی به شیوه‌های داستان‌نویسی از زبان لابه‌لای آثار و تجربیات نویسندگان بزرگ جهان

چنین نویسند بزرگان

زینب مرتضایی‌فرد

نویسنده

خیلی‌های می‌گویند این کتاب‌های آموزش‌نویسندگی و همه‌کارگاه‌ها و کلاس‌هایی که درباره این موضوع برگزار می‌شوند آن قدرها فایده‌ای برایتان ندارند. خیلی‌های می‌گویند نویسندگی هنر است و هنر هم چندان آموزش بردار نیست، اما شک نکنید همین خیلی‌ها هم می‌پذیرند که بالاخره هر چیز اصولی دارد که باید با آن مواجه شد و بعد از یاد گرفتن پایه‌ها و اصول کلی هنر نوشتن، به دنبال داشتن سبک، زبان و شیوه شخصی در امر نوشتن رفت. درست مثل یاد گرفتن خواندن و نوشتن است که حروف الفبا را می‌شناسیم و بعد می‌رویم سراغ خواندن و نوشتن. بعضی‌هایمان با خواندن چندان خشنود نمی‌شویم و بعضی‌هایمان می‌شویم عشق کتاب، یک عده کمتری هم عشق نوشتن رهایشان نمی‌کند و می‌شوند مخاطب همین کتاب‌های آموزش نوشتن که حالا از ناداستان گرفته تا گزارش‌نویسی و داستان و خلاصه هر نوع نوشتن خلاقه دیگری را پوشش می‌دهند. دور نشویم از بحث که هیچ، اصلاً عوضش کنیم. مخالفان کتاب‌های داستان‌نویسی و آموزش‌های این عرصه را به حال خودرها کنیم و برویم سراغ یک اصل مهم که مخالفان و موافقان این کتاب‌ها هر دو حتماً تاییدش می‌کنند: خواندن!

اگر قرار است نویسنده شویم و حتی اگر قرار است برای نویسنده شدن یا مخاطب هوشمند بودن تلاش کنیم، ناگزیریم از خواندن آنچه بزرگان و نویسندگی‌های موفق باکلی دشواری و عرق‌ریزی روح آن را خلق کرده‌اند. آنها توصیه‌هایی برای نوشتن دارند و شیوه‌هایی. هر کدام هم براساس تجربه‌های خاص خود آن را برگزیده‌اند و برخی هم سعی کرده‌اند بدون خساست تمام آنچه می‌دانند را به نسل بعد که قصد دارد برای نوشتن تلاش کند، ارائه دهند. واقعیت این است که اغلب‌شان هم کتاب آموزشی ننوشته‌اند و کلاس هم برگزار نکرده‌اند، نکات را می‌توان از دل‌نوشته‌ها یا معدود مصاحبه‌هایی که به آن تن داده‌اند، بیرون کشید و البته اگر رهرو راه نوشتن باشی بگذاری روی جفت چشم‌هات و خوب به آن فکر کنی و یاد بگیری. ما هم قصد داریم در ادامه بررسی‌هایمان درباره کتاب‌های آموزش داستان‌نویسی سری بزنیم به این نکته‌های کلیدی و ریزی که چند نفر از بزرگان داستان‌نویسی به گونه‌ای بیان کرده‌اند تا راهگشای دیگران باشد.

نگو، نشان بده

آنتوان چخوف روس هنوز هم نامی است که همه نویسندگان و نمایشنامه‌نویسان جهان به احترام شنیدن نامش سر خم‌کنند و ستایش‌اش کنند. نویسنده بیش از ۷۰۰ داستان کوتاه و نمایشنامه، پزشکی که

در ۴۴ سالگی هم درگذشت، اما شیوه‌های داستان‌نویسی را در جهان تحت‌الشعاع شیوه خاص خود قرار داد. ایجاز از مهم‌ترین ویژگی آثارش بود و البته یک نکته مهم دیگر... او تصمیم گرفت به مخاطب چیزی را نگوید، بلکه نشانش بدهد. خودش در این باره گفته است: «به من نگو ماه می‌درخشد؛ درخشش نور را در شیشه‌ای شکسته نشانم بده.» نشان دادن، به جای مستقیم بیان کردن، درس بزرگ نوشته‌های چخوف برای نویسندگان جوان است.

نوشتن بدون صندلی

حالا هر قدر هم شما بودید و خواهش می‌کردید آقای ارنست همینگوی بنشینند روی صندلی محال بود که قبول کند. چرا؟ چون نمی‌خواست کلمه‌ای اضافه بنویسد و با جا خوش

کردن روی صندلی درگیر توصیفات مفصل و قیدهای دست‌وپاگیر شود. اول صبح بیدار می‌شد و می‌نوشت. فقط هم ۵۰۰ کلمه. موضوع داستان‌هایش اغلب بسیار ساده‌اند، نمونه مشهورش پیرمرد

دریا را که می‌شناسید دیگر... در واقع این نویسنده بلد است به اتفاقات ساده زندگی جان دهد و درست مثل چخوف پرهیز کند از گفتن و تلاش کند برای نشان دادن این‌که چگونه شخصیت‌هایش کارهای ساده و معمولی را انجام می‌دهند و برداشت ما از آنچه می‌گذرد را به خودمان می‌سپارند.

همینگوی، استاد وادار کردن مخاطب به خواندن در میان خطوط و برداشت معانی فرامتنی است. این نویسنده در کتاب «مرگ در بعدازظهر» می‌گوید: اگر نویسنده‌ای در مورد چیزی که می‌نویسد، اطلاعات کافی داشته باشد، می‌تواند بخشی از آن دانسته‌ها را از متن خود حذف کند و در صورتی که بتواند این کار را به‌درستی انجام دهد، مخاطب، آن اطلاعات را درست مثل بخش‌های حذف نشده دریافت خواهد کرد.

تخیلات رام نشدنی گابو

گابریل گارسیا مارکز را که می‌شناسید، مارکز که معروف است به گابو، استاد مسلم رئالیسم جادویی است و خوب بلد است در جهان داستان‌هایش ما را سردرگم کند و این فرصت را بدهد که مخاطب باهوش ادبیات خودش همه چیز را پیدا کند و بگذارد سر جایش. او که روزنامه‌نگار موفقی هم بوده توصیه‌های جالبی دارد و می‌گوید: «اگر از من بخواهید که توصیه‌ای به نویسندگان جوان بکنم، من به آنها می‌گویم آن چیزی را بنویسند که زمانی برای خودشان اتفاق افتاده، همیشه به راحتی می‌توان تشخیص داد که متن یک نویسنده برخاسته از تجربیات شخصی اوست یا آنچه از دیگران شنیده یا خوانده». جالب است که مخاطبان همیشه گابو را به خاطر تخیل سرشارش ستایش می‌کنند، اما او شروع‌ها و روایت‌های جادویی داستان‌هایش را کاملاً واقعی دانسته و می‌گوید: «همیشه از این نکته متحیرم که مرابه‌خاطر تخیلات قوی‌ام تشویق می‌کنند، درحالی که به واقع تمامی آثار من پایه‌ای در واقعیت دارند. مشکل اینجاست که واقعیت‌های حوزه کارنایب، بیشتر شبیه تخیلات رام‌نشدنی است!»

فکر کنم معنی حرف‌هایش این است که باید دنبال جادوی خودمان باشیم، همین جهان اطراف‌مان آن قدری که باید واقعیت‌های جادویی دارد و ما حواس‌مان نیست.

ولادیمیر عشق جزئیات

ولادیمیر ناباکوف هم در ایران و جهان نویسنده پرطرفداری است. او در کتاب‌هایش علاوه بر نگاه متفاوت به پدیده‌های عادی زندگی و روزمرگی به جزئیات هم توجه خاص و ویژه‌ای دارد. البته او از یک نوع و سواس روانی خاص به نام هم‌رنجی هم‌رنج می‌برده و در نظرش حروف و اعداد هر کدام رنگ خاص خود را داشته‌اند. این دشمن نظریات فروید که روزگار سختی را هم گذرانده، در نوجوانی مجبور به مهاجرت از روسیه شده و خلاصه در آثارش تا توانسته شوروی را هم به باد انتقادات تند و ظریف گرفته است. چطور؟ با همین پرداختن دقیق به جزئیات که البته در موارد بسیاری باطنی‌ترین ظریف‌ها همراه شده‌اند. او تا حدی به جزئیات توجه دارد که می‌گوید: «جزئیات را نوازش کن، این جزئیات مقدس.» چه می‌شود گفت جز این‌که کاش می‌شد ما هم و سواس‌ها و ناراحتی‌های روانی‌مان را با کلمات این‌طور جان دهیم و رام کنیم...!

برگ سبز و سند کمپانی ژانتیا، مدل ۸۸، رنگ سفید، شماره پلاک ۴۸م۱۱۲-ایران ۴۶، شماره موتور 0049712 و شماره شاسی S1512287173934 به‌نام شادی عابدینی کالمرزی مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.

آگهی شناسایی
مرتضی نصیری شبله پس فرزند عینعلی ۴۳ ساله دارای اختلال اعصاب و روان در تاریخ ۹۹/۰۶/۲۹ از شهرستان فومن به سمت تهران مفقود گردیده است. در صورت دیدن شخص با شماره زیر تماس حاصل فرمائید.
۰۹۱۴۶۷۸۳۳۸۷ خانم عاشوری

سند و فاکتور فروش خودرو وانت، رنگ آبی- روغنی، مدل ۱۳۹۴، به شماره شاسی NAZPLI40TF0416585، به شماره موتور IRNC941X1QT416585، به شماره پلاک 224692049Z و به شماره پلاک ۲۱-۲۸۷۲۵ به نام سازمان شهرداری ورامین مفقود و فاقد اعتبار می‌باشد.

برگ سبز و کارت خودرو وانت آریسان، مدل ۹۹، به رنگ سفید، به شماره انتظامی ایران ۹۵-۸۱۱ط۳۳ شماره موتور 118j5024015 و شماره شاسی NAAB66PE3LC101282 به‌نام محسن مودن مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.

برگ سبز خودرو سواری دنا EF7 پلاس 1650CC، رنگ سفید روغنی، مدل ۱۳۹۷، به شماره شاسی NAAW21HU2JE081034، به شماره موتور IRFC97V3QM081034، به شماره موتور 147H0373307 و به شماره پلاک اس۱۸-۷۱۶-۲۱ ایران به‌نام محسن فرهبخت مفقود و فاقد اعتبار می‌باشد.

برگ سبز، سند کمپانی، کارت خودرو و بیمه‌نامه کامیونت ون زامیاد، مدل ۹۷، رنگ آبی، شماره پلاک ۳۶س۶۵۶-ایران ۴۶، شماره موتور Z24765903Z و شماره شاسی NAZPL140BJ0500751 به‌نام هومن یعقوبی مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.

سند کمپانی خودرو سواری سمند ال ایکس، رنگ سفید روغنی، مدل ۱۳۸۹، شماره موتور 12489263746، شماره شاسی NAAC91CC58F842150 و شماره پلاک اس۱۳۳-۵۶-ایران ۴۶ به‌نام پروانه حیدری مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.

دانشنامه تحصیلی رشته پرستاری مقطع کارشناسی اینجانب علیرضا خراسانی فرزند علی به کد ملی و شماره شناسنامه ۲۵۸۰۱۴۰۵۲۲ متولد ۱۳۶۸/۱۱/۲۰ صادره از رشت دانش‌آموخته سال ۱۳۹۳/۴/۲۵ به شماره ۱۹۰۶ از دانشگاه علوم پزشکی گیلان مفقود گردیده و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.